

Simson

De toegerekende gerechtigheid

Jan de Ruiter

Dit boek zou niet in deze vorm verschenen zijn zonder de hulp van mijn vader. Zijn bijdrage ging verder dan alleen het grammaticaal verzorgen van de tekst. Voor zijn inhoudelijke opmerkingen en het meedenken ben ik hem zeer veel dank verschuldigd.

Ook mevrouw Broekhuizen dank ik hartelijk voor haar professionele tekst- en spellingscontrole.

Uiteraard mag ik Julia Visser niet vergeten. Zij heeft heel wat uurtjes besteed om de prachtige tekeningen te maken waar het boek nu rijk aan is.

“Om deze oorzaak buig ik mijn knieën tot den Vader van onzen Heere Jezus Christus. Uit Welken al het geslacht in de hemelen en op de aarde genoemd wordt. Opdat Hij u geeft, naar den rijkdom Zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door Zijn Geest in den inwendige mens. Opdat Christus door het geloof in uw harten wone, en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt. Opdat gij ten volle kondet begrijpen met al de heiligen, welke de breedte, en lengte, en diepte, en hoogte zij. En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods. Hem nu, Die machtig is meer dan overvloediglijk te doen, boven al wat wij bidden of denken, naar de kracht, die in ons werkt. Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid in de Gemeente, door Christus Jezus, in alle geslachten, tot alle eeuwigheid. Amen.”

Efeze 3: 14-21

Schrijver: Jan de Ruiter
Coverontwerp: Julia Visser
ISBN: 9789463425629
© JandeRuiter

Psalm 145:7

Zij zullen de gedachtenis der grootheid Uwer
goedheid overvloediglijk uitstorten, en zij zullen Uw
gerechtigheid met gejuich verkondigen.

Samenspraak tussen drie denkbeeldige personen. De oude John die zijn twee vrienden Ard en Niek heeft uitgenodigd om de geschiedenis van Simson samen te bespreken. Ard is zijn jonge christelijke vriend. Niek is zijn onchristelijke buurman.

John -God is verzoenend

Ard - adelaar of beschermer/bewaker van het erfgoed

Niek - overwinnaar van het volk

Inhoud

1 Inleiding	9
2 Simson, de geloofsheld.....	11
3 Simsons geboorte	29
4 Simson, de Nazireeër	38
5 Simsons koers	53
6 Simsons leeuw	61
7 Simsons wraak	72
8 Simsons liefdesdaad.....	87
9 Simsons poort.....	99
10 Simsons kracht.....	115
11 Simsons val	124
12 Simsons sterven.....	137

1 Inleiding

De schoonheid en voortreffelijkheid van de Heilige Schriften, de woestheid en ontaardheid van de menselijke natuur. Haar gelukkige herstelling, gegrondvest in de verzoening en uitgewerkt door de Geest van Christus.

Dit zijn de inleidende woorden die J. Hervey onder andere gebruikte in zijn samenspraak die hij schreef in de 18^e eeuw. Hij schreef over deze hoofdpunten met het oog op het grote werk ofwel de toegerekende gerechtigheid van onze goddelijke HEERE. Uit Hem is namelijk onze rechtvaardigmaking.

Zijn schrijven over dit evangelisch leerstuk heb ik met grote aandacht gelezen. Doordat het onderwerp mij zeer boeide en het schrijven als een samenspraak opgeschreven was, waande ik mij in goed gezelschap. Ik volgde als het ware de personen tijdens hun wandelingen en hoorde hun gesprekken aan.

Ook geef ik de voorkeur aan de geschriften van vroegchristelijke en middeleeuwse schrijvers. De heren J. van den Eijnden en J. Klok, vertalers en kenners van middeleeuwse teksten, houden ons voor dat de Middeleeuwse exegese vier manieren gebruikt om de Schrift te lezen: de letterlijke, de allegorische, de morele en de anagogische lezing.

De letterlijke manier van lezen richt zich erop waar en wanneer iets gebeurde en wat de tekst precies wil zeggen. De allegorische lezing zoekt naar de betekenis van de tekst. Het is een Christologische manier van lezen. Christus wordt gezocht in de te lezen teksten. Dit zorgt ervoor dat wie alleen letterlijk leest weleens voor een verrassing komt te staan. Als een christen de Bijbel op een christelijke wijze leest dan kan een Joodse tekst een andere betekenis krijgen dan in de oorspronkelijke context. Zo lezen we bijvoorbeeld in Hosea 11:1 *Als Israël een kind was, toen heb Ik hem liefgehad, en Ik heb Mijn zoon uit Egypte geroepen*. Hier wordt het volk Israël bedoeld, dat uit Egypte opgevoerd is naar het beloofde land. De evangelist Mattheüs ziet in deze tekst de profetie verborgen van den eniggeboren Zoon des Vaders, onzen Heere Jezus Christus, Die het Hoofd is van zijn geestelijk Israël - of de kerk. Mattheüs schrijft in hoofdstuk 2: *En was aldaar tot den dood van Herodes; opdat vervuld zou worden hetgeen van den Heere gesproken is door den profeet, zeggende: Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen*.

De morele lezing zoekt lering uit de gelezen teksten. Er wordt geprobeerd aan de weet te komen wat er geleerd kan worden van de teksten over onze handel en wandel in het dagelijks leven. De anagogische lezing richt zich op de eindbestemming. Door het lezen van de teksten wordt geprobeerd om aan de weet

te komen hoe - met de hulp van Gods genade - de voltooiing in God bereikt kan worden.

Door het lezen van deze vroegchristelijke en middeleeuwse schrijvers ga je veel meer de diepte in bij het zoeken naar Christus in de teksten. De zoektocht naar de Christus in Joodse teksten is helaas een ondergeschoven kindje in onze tijd.

In de Bijbel zelf komen ook samenspraken voor. Als ik bij een samenspraak had willen meewandelen, dan was dat wel die van de Emmaüsgangers. Daar ging de Heere Jezus Zelf hen uitleggen vanuit de Joodse teksten waarom en hoe Hij lijden en sterven moest. Helaas is er niets van dit gesprek op schrift gezet. We zullen dus zelf de Joodse teksten allegorisch moeten gaan lezen om met behulp van de Heilige Geest de Christus der Schriften te leren kennen.

De samenspraak die ik heb beschreven heeft als hoofdpersoon de Bijbelse geloofsheld Simson. Zijn persoon heeft mij van jongs af aan gefascineerd. Diverse schrijvers heb ik erop nageslagen, maar ik vond bij de meeste geen bevredigend antwoord op mijn vragen betreffende deze bijzondere personage. Totdat ik een boekje van ds. F.W. Krummacher onder ogen kreeg. Deze Duitse predikant had een preek gehouden over het raadsel in het antwoord van Simsons raadsel:

Wat is zoeter dan honig? en wat is sterker dan een leeuw?

Door dit boekje werd ik nog meer geprikkeld om mij te verdiepen in de vier hoofdstukken uit het Bijbelboek Richteren die over Simson gaan. Door middel van een samenspraak van drie personen heb ik geprobeerd de diepgang van deze hoofdstukken duidelijk voor ogen te krijgen. Door de vorm van een gesprek aan te houden, komen ook de meest voorkomende vooroordelen en moralistische gedachten aan bod. Maar de daadwerkelijke bedoeling van dit schrijven is om de lezer de toegerekende gerechtigheid, door de Heere Jezus verworven en door Simson uitgebeeld, onder de aandacht te brengen.

Want er is ook onder den hemel geen andere Naam, Die onder de mensen gegeven is, door Welken wij moeten zalig worden.

Die naam zo heilig, groot en goed:

JEZUS CHRISTUS.

2 Simson, de geloofsheld

Hard zette ik mijn kopje op tafel. Te hard. Druppels lauwe koffie kwamen door deze bruuske beweging op mijn overhemd, tafelkleed en houten vloer. Twee paar verschrikte ogen waren op mij gericht. Verbaasd om de hevige uitval. In afwachting van de woorden die ik zou uitspreken. Woorden, korte zinnen, gepaard met emotie: 'Dit geloof ik niet, zo heeft Hij dit niet bedoeld. Een verkeerde gedachte over deze geschiedenis. Begrijp je wat ik zeg, dit mag je zo niet zien.'

Even was het stil geworden. Enkel de klok liet van zich horen. De tijd stond niet stil. Ook de gedachten van de drie mannen in de kamer stonden niet stil. John ontspande zich. Het trillen van zijn lichaam had hij weer onder controle gekregen. Zijn blik was gericht op mij, zijn vriend. Hij zag de koffievlek op mijn nagenoeg altijd smetteloze overhemd.

'Onze kerkvaders Origenes en Bernardus van Clairvaux benadrukten de diepere zin in de Schrift. Origenes geeft aan dat het eigenlijk niet gaat om de verstandelijke betekenis van een Bijbeltekst. Het gaat om ervaringskennis die zich afspeelt op het niveau van het hart.'

Even hield John in om deze laatste zin goed te kunnen laten inwerken. 'Bernardus van Clairvaux ziet de Schrift als drager van een geheim. Beide kerkvaders onderzochten de Bijbelse teksten met de wetenschap dat de letter de drager van de Geest is. Als men blijft hangen bij de letterlijke zin, zien zij dit als het vlees van het Woord. De geestelijke betekenis van de tekst, die als het ware schuilt onder de schors van de letter, wordt niet begrepen. Degene die de geestelijke uitleg niet vat, zien de kerkvaders als 'vleselijk', egocentrisch, op zichzelf gericht. Ik heb een voorbeeld.'

Johns ogen waren gericht op de Bijbel.

'In Genesis 27 lezen we de geschiedenis van Jakob en Izaäk. De blinde Izaäk ruikt en voelt Ezau, maar hoort de stem van Jakob. Omdat Bernardus en Origenes de Bijbel christologisch lezen, zagen zij in Jakob een voorafbeelding van Christus. Izaäk rook en betastte zijn zoon, maar vergiste zich in de identiteit van de persoon. Hij herkende Christus niet omdat hij bleef hangen bij de geur, de buitenkant. Hij drong niet dieper door tot de binnenkant, de diepere zin. Wel lezen, maar de diepere betekenis van de letter niet vatten. Men leest wellicht met 'vrome' gedachten, maar dringt niet door tot de vezels van het bestaan. Deze mens is nog vleselijk. Bernardus geeft aan dat de Heere Jezus juist daarom in het vlees gekomen is om die vleselijke mens tegemoet te komen. De mens die door de zonden is afgedaald tot het redeloos vee, ontvangt in de voederbak het vleesgeworden Woord. De vele uitspraken van de Heere Jezus Zelf getuigen ervan dat Hij ons wil leiden tot een geestelijk inzicht. Bernardus zegt dat

zo'n onderwezen mens zich dan gaandeweg gaat voeden met vaste spijs en het brood van het Woord gaat proeven. De ijdele zelfzuchtige liefde is gegroeid naar een onbaatzuchtige peilloze liefde en opkomen voor de Ander / ander.'

'De bruid van het Woord.'

De ogen van John waren op mij gericht. 'Ik wilde tegenover jou en mijn buurman de menselijke gedachtegang betreffende de geschiedenis van Simson bekritisieren. Dit ontstelt jou, omdat het niet overeenkomt met hoe jij dit al die tijd gehoord en geleerd hebt.'

Stilte.

Zacht verzette Niek, de buurman, zijn voet. Hoofdschuddend keek Niek de oude John aan. 'Begrijpen doe ik jou niet echt, wel voel ik aan dat je meent wat je zegt. Maar als je het mij vraagt, dan zeg ik je dat ik het allemaal maar onzin vind. Zie dit verhaal als een mooie legende waar je een les uit kan halen. Toen je mij vroeg om dit stuk uit jullie Bijbel eens te lezen en om daarna langs te komen, wist ik niet dat dit verhaal zo'n grote betekenis voor jullie heeft.'

Met een beteuterde uitdrukking op mijn gezicht veegde ik de gemorste koffiedruppels van de tafel en de vloer. Spijtig keek ik naar de vlek op mijn zo-net nog smetteloze blouse.

'Die was ik er nog wel uit,' zo verwoordde ik mijn gedachten. 'Maar de gedachtegang van jou John, die kan ik niet zomaar wegwassen of wegspoelen.'

'Zal ik nieuwe koffie inschenken of zijn jullie toe aan een koele drank?'

We kozen voor het laatste. Oude John verdween richting keuken, ons peinzend achterlatend. De deur naar de tuin stond op een kier. Koele avondlucht trok de kamer in.

De klok had nog geen zeven slagen laten horen toen Niek, de buurman van oude John binnenkwam met de opmerking: 'Goedenavond mannen, dat wordt me een avondje, denk ik.' Zijn blouse hing half uit zijn broek. Zijn lachende ogen keken ons beurtelings aan. Ik had al een mooi plekje opgezocht in de ruime kamer van John. John stond op om zijn buurman te begroeten. De grote handen van Niek duwden oude John echter weer op zijn plek.

'Niks ervan, blijf lekker zitten. Ik neem aan dat ik over deze stoel mag beschikken vanavond?'

Al pratend liet Niek zich vallen in de grote armstoel en strekte zijn benen eens behaaglijk uit. 'Jullie zijn al begonnen?'

'Om eerlijk te zijn, ja!' antwoordde John. 'Maar we zijn nog niet echt op dreef, want het wachten was nog op jou. Ben je aan het lezen gegaan?'

'Zeker, zeker, en ik heb er om eerlijk te zijn echt van genoten.' Nieks gezicht vertoonde tijdens het spreken een grijns. 'Echt een verhaal waar je als minstrel honderden jaren geleden mee voor de dag kon komen in een kasteel waar de verveling in de wintermaanden toegeslagen had. Ik heb meer van zulke verhalen gelezen. Denk aan *Robin Hood* en *Tristan en Isolde*. Allemaal van die verhalen die een mooie les in zich hebben. Slimmigheid en kracht, goed en kwaad zijn de kurken waar zulke verhalen op drijven. Ik ben dan natuurlijk heel benieuwd wat jullie hiervan vinden.'

Niek keek ons even rustig aan. Zijn onderliggende ironische toon was John en mij echter niet ontgaan. Even hing er een stilte. John keek zijn buurman eens aan.

'Zeker, er zitten veel lessen in dit stuk. De les die erin zit heb ik jou nog niet horen uitspreken. Wellicht is de les jou ontgaan of ben je deze vergeten aan te halen. De link die jij legt met verhalen zoals *Robin Hood* en *Tristan en Isolde* kan ik echt wel begrijpen. Zelf zou ik er ook nog één kunnen noemen. Wat denk je van de legende van Koning Arthur en de ridders van de ronde Tafel of de legende van Parcial? Zo zie je dat de mens al de eeuwen door bezig is met het zoeken naar rechtvaardigheid, deugd en dergelijke zaken. Verhalenmakers hebben hun uiterste best gedaan om een moraal te verweven in hun verhaal. Ze wilden de lezers of hoorders vermaken met fictieve of ook wel realistische gebeurtenissen. Sommigen, en ik denk eigenlijk meer mensen dan ik zou wensen, kijken ook zo naar de verhalen die in de Bijbel staan. Er zijn zelfs predikanten die zo denken en toch de kansel beklimmen. De laatste tijd verschijnen er ook boeken van mensen die van christelijke afkomst zijn en die nu radicaal afstand nemen van wat zij in hun jeugd meegekregen hebben. Mooie Bijbelverhalen zijn het, dat zeggen ze hardop, maar meer ook niet. Maar mijn beeld van of kijk op de verhalen die in de Bijbel staan, is totaal anders. Ik weet dat ze waar gebeurd zijn en tot op de dag van vandaag hun zeggingskracht hebben. Geen vogel kan er ook maar één woordje van wegpikken.'

De stem van John was zachter geworden. Dan, zonder ironie, zonder overslaande toon, maar met een naar uitleg verlangende, vragende klank in de stem verzuchtte Niek: 'Kom op dan met je verhaal!'

Ik zag John naar woorden zoeken. Woorden die hij zo zou moeten uitspreken dat zowel Niek als ik hem konden volgen. 'Weet je,' zo begon John, 'de verhalen in de Bijbel staan niet op zichzelf. Neem nu het verhaal van Simson dat we vanavond hopen door te nemen. Dit verhaal heeft overeenkomsten met het levensverhaal van onze Heere Jezus.' Ik fronste mijn wenkbrauwen. John zag het niet. Zijn peinzende blik was op de deur naar de tuin gericht, alsof daar de woorden vandaan moesten komen. 'Het valt mij op dat de verhalen uit het Oude Testament als puzzelstukken in het Nieuwe Testament samenvallen. Zo merk je ook dat in de periode na Christus de Bijbelschrijvers gebruikmaakten van deze historische Bijbelverhalen en een lijn trokken naar de Middelaar ofwel de Christus. Paulus geeft de Hebreëen daar zijn visie over in de naar hen genoemde brief. Daar haalt hij de geloofshelden aan die in het Oude Testament genoemd worden. De Heere Jezus Zelf deed dit ook. Denk aan Zijn woorden:

...,meer dan Salomo is hier! en ...,meer dan Jona is hier!'

Niemand reageerde op deze woorden. Ongestoord vervolgde John: 'Losse verhalen ofwel legendes hebben geen vervulling maar dienen als vermaak en als les voor degene die ze aanhoren of lezen. Deze kunnen geheel verzonnen zijn of deels een waarheid bevatten. Begrijp je nu, dat ik de verhalen uit de Bijbel anders lees dan de verhalen die wij vaak legendes noemen?'

Met zijn hand maakte John het gebaar alsof hij een slok uit een beker nam. 'Voor ik het vergeet, zin in een mok koffie?', onderbrak hij zijn betoog.

'Jazeker, graag zelfs. 'k Heb zonder te spreken al een droge keel,' was mijn reactie. 'Ik ook graag, 'k ben wel een dure gast hoor!' Niek keek John vrolijk aan. 'Melk en suiker dus. De slagroom denk je er maar bij, dat doen we alleen op zondag', mompelde John voor zich uit.

Terwijl de oude John de kamer verliet, staarden wij de tuin in. Bij de overburen werd op een dwarsfluit gespeeld. De wind voerde de muziektönen met zich mee. Het spelen op de dwarsfluit bleek niet foutloos te gaan. Regelmatig werden er stukjes herhaald. We luisterden allebei naar de melodie die door de half openstaande deur ons tegemoet kwam. Een zacht geschuifel gaf aan dat John, hoewel oud, toch nog behoorlijk snel kon zijn. Een dienblad met drie dampende mokken erop had hij in zijn handen. Een glimlach kwam op zijn gezicht bij het zien van onze luisterhouding.

‘Niet slecht hè van ons buurmeisje? Zo krijgen we gratis een paar mooie muzieknnummers te horen. En aangezien het vaak psalmen zijn, die zij speelt, kan ik mij daarmee best amuseren.’ Al pratend zette John de mokken voor ons neer.

‘Laat me raden John. Jij hebt zeker daar achter in je tuin weer heerlijk zitten lezen?’ Niek keek bij deze vraag zijn oude buurman vrolijk aan. De frons op het voorhoofd en de blik van John verraadde al wat hij zou antwoorden.

‘Jij denkt dat ik alle tijd heb, niet? Dat ik, man op leeftijd, niet veel verplichtingen meer heb? Maar weet vriend, mijn moeder heeft mij altijd voorgehouden dat ik de tijd die we krijgen nuttig moet doorbrengen. En dat lieve mensje is al jaren weg, maar haar woorden ben ik echt niet vergeten. Ik moet je eerlijk zeggen, wat ik met je wilde overdenken heb ik gewoon tijdens de dagelijkse bezigheden en in de nachten als de slaap maar niet kwam, overdacht. Natuurlijk ben ik op onderzoek uitgegaan. Maar wat mij nu zo tegenviel is dat ik bijna nergens mijn visie of gedachtegang tegenkwam.’

John was weer gaan zitten. Ik trok mijn lange benen in en boog me iets naar John toe. ‘Ik heb eens van Luther gelezen dat hij aangevallen werd, omdat hij verklaringen schreef of een uitleg gaf die de oudvaders niet zo hebben verwoord. Vooral in zijn tijd waren de oudvaders heilige mannen. Luthers uitleg klopt niet want het komt niet altijd overeen met wat de oudvaders schrijven, zo zei men. Maar dat weerhield Luther er niet van om gewoon door te gaan. Heel theologisch Europa op z’n kop. De Rooms-Katholieke Kerk sidderde op haar grondvesten. Daaruit blijkt, dat we het niet moeten hebben van enkel de oudvaders. Gods Woord heeft zijn kracht. En Hijzelf is de Uitlegger. Dus wat mij betreft, net als Niek zeg ik je: Kom op met je verhaal.’

Zijn mok koffie had John naast zich neer gezet. Nu greep hij naar de geopende Bijbel die op tafel lag. Richter 16 gaf de bovenste regel aan. John bladerde een paar bladzijden terug tot het kopje *De geboorte van Simson*.

‘De periodes voorafgaand aan de geboorte van Simson en die van de Heere Jezus,’ zo begon John, ‘tonen duidelijke overeenkomsten. Twee kinderloze vrouwen. De een, reeds getrouwd, die geen kinderen ontving, en de ander omdat de mogelijkheid van baren er niet was daar zij een maagd was. Beide personen, Jezus en Simson waren dus de eerstgeboren kinderen en hebben nog broers gekregen. Bij beiden wordt de geboorte aangekondigd door een engel. In beide gevallen wordt het kind geboren in een tijd van onderdrukking. Bij beiden wordt een heerlijk toekomstbeeld verwoord. Van beiden is er weinig bekend over hoe zij hun jeugd jaren doorgebracht hebben. Van beiden is wel bekend welk doel zij voor ogen hebben gehad. Zij beiden bedoelden de eer van God de Vader. ‘*Uw wil geschiede*’ was de telkens terugkerende stelling die onze Heere Jezus innam. En van Simson staat geschreven dat zijn manier van doen van de HEERE was (Richt. 14:4) en dus de eer van God voor ogen had. En